

A cinquanta-un anys el director mai no l'havia cridat al despatx. La secretària del senyor Llach va anar a buscar-lo a la cadena de producció, a la sala de màquines. L'Esteve Sistachs era collador de cargols i afluixador de femelles; ja en feia trenta-dos que desenvolupava aquella tasca.

—Bon dia, Sistachs. Seieu, feu-me el favor —el convidà el director, assenyalant-li la butaca buida davant seu.

—Gràcies, senyor... —més espantat que res, li va xiuxiuejar l'Esteve.

—Veureu. He manat que vinguéssiu perquè, com ja deveu saber, els membres del Consell estem per una política agressiva de renovació dins la plantilla. Pretenem donar-li un altre aire, modernitzar l'empresa ara que som a punt de creuar la mítica frontera del dos mil.

—Sí, senyor... —va afirmar cap cot l'Esteve.

—Per tant —prosseguí el senyor Llach—, per aquesta regla de tres, hem pensat que vós podríeu ser-ne un dels beneficiats.

—Com...? —amb ulls de peix, li preguntà un sorprès Esteve.

—En aquest cas concretament, abandonareu el vostre lloc de treball de forma immediata: demà, per ser més exactes —li anuncià el director, amb un somriure de nicotina.

L'Esteve barrinava tot plegat. Una promoció, m'estan oferint una promoció, el que sempre he somiat, concloïa, il·lusionadíssim, davant l'expectativa laboral que li proposava el senyor Llach, en persona. Un ascens, encarregat, responsabilitats. Tard o d'hora havien de recordar-se del seu número de fitxa, de la seva constància, de la seva entrega, de la seva eficàcia fora de dubtes.

—Gràcies, senyor Llach. No el defraudaré.

Quan arribi a casa, el primer que faré serà contar-ho a la dona, es prometia tot feliç. Ja no li caldran tantes pastilles, que me la mataran un dia. Que bo, exclamava en *off*, la senyora Gertrudis es morirà d'enveja; que es foti, mala bruixa!

—Disculpi, què ha dit? —li preguntà el director, sense acabar d'entendre aquell darrer comentari.

—He dit que Gràcies, senyor —dempeus i amb la mà estesa, va insistir l'Esteve.

—Us acabo de despatxar. Que us he de dir les coses dues vegades, tros d'inútil?

Per uns segons, va perdre el món de vista. Al carrer? Acomiadat? Si tan sols en tenia 51... Li'n quedaven, gairebé, deu per a la jubilació. Què faria, ara, en aquella nova situació? Com l'hi explicaria, a la Neus? Com suportaria el xàfec de retrets de la sogra? Com havia de trobar una nova feina si s'havia passat tota la vida prement cargols i desfermant femelles? Com tiraria endavant la seva família si només era un vulgar oficial de segona?

Quan va arribar a casa, va actuar com si res; un monòton dia de la seva vida sedentària. Després de dinar, la becaina. Més tard els toros, el passeig i la partida de petanca amb la colla. Una tarda qualsevol; com sempre.

Al vespre va sopar amb la dona i la senyora Gertrudis. Aprofitant el lot reglamentari d'espots, la sogra el recriminà, entre pèsol i pèsol:

—Tu n'amagues alguna, Estevet.

—Ja li he dit una pila de vegades que faci el favor de no dir-me Estevet... Doncs ho sento, no n'amago cap. Contenta? —la va contradir el seu gendre, histèric per segons.

—Te'n passa una de grossa, oi, fill? —burxà de nou la sogra.

—Deixeu-lo estar, Mare. Que no veu que ve cansat de treballar? —fent costat al seu marit, intervingué la Neus.

—Ja vaig dir-te que no t'hi casassis, que no et convenia aquest gamarús. Que sap més la sogra per vella que per...

—... que per bruixa! —va acabar el refrany l'Esteve amb la seva versió més àcida.

—Esteve, per Déu... —sense gaire èxit, però, provà de calmar-lo la seva dona.

—N'estic fins aquí dalt, de ta mare, em sents?! Fins aquí! Els tinc ben plens!!

—Crida, crida... Que ens enterraràs a tots, gandul! Ja ets ben igualet que el borratxo de ton pare, que a l'infern sia...

—Miri, senyora Gertrudis... Li recordo que això és casa meva i que si no li agrada, la porta és ben ampla!

Tot escoltant el reguitzell d'acusacions perverses i impropis punxeguts, la Neus començà a plorar. Sense dir paraula, va aixecar-se de taula i es tancà a l'habitació de convidats.

—Veu el que ha aconseguit?! —rondinà l'Esteve, davant la fugida de la muller.

—Ha sigut per culpa teva, desgraciat —contraatacà la sogra—. Me la vols matar, l'única filla que he portat al món i me la vols matar davant dels nassos... Podries fer-nos un favor: ves-te'n i no tornis, estimat fill...

—La que se n'anirà per la finestra és vostè, com no calli d'una refotuda vegada!! —li va etzibar l'Esteve, tot recollint les estovalles.

—Encara no he acabat de sopar! —amb un mos de pa entre els dits, denuncià la senyora Gertrudis.

—Doncs es fot! A dormir, que ja és hora!

—Assassí! Em vols matar de gana! Torturador! Segrestador! Mal fill!!

—I torna-hi... Que no soc el seu fill, cullera!

—Per sort, Estevet; per sort... T'asseguro que si fossis el meu fill, t'hauria escanyat només sortir-me de la figa!

—A dormir, he dit!!

—Ja hi vaig, home, ja hi vaig... Si m'ho demanessis amb una mica d'amabilitat...

A l'acte, la senyora Gertrudis va lliscar les seves mans pels radis de la cadira de rodes. Agafà embranzida i es va tancar a la seva habitació. Aquella nit no hi hauria culebrot.

L'Esteve, mentrestant, anà fins a l'habitació on s'havia refugiat la seva dona. Fregà els nusos amb un bri de musicalitat. Cap resposta, emperò. Va insistir-hi.

—Què vols...? —li preguntà la Neus, tota ella un sanglot.

—Puc entrar, nena...?

—No...

—Per què...?

—Tinc ganes de dormir. Ja en parlarem demà...

—Dona, vine al llit, vols...?

—No...

—Ara em castigues? Escolta, que la culpa ha sigut de ta mare, ho saps perfectament...

—Deixa-la estar, vols?

—Ho sento...

—Què et passa, Esteve?

—Res. Millor que t'ho expliqui demà... —defugí l'espina el marit.

—Bona nit, doncs...

—Bona nit, reina. T'has pres les pastilles?

—Sí...

—Totes?

—Que sí...

—Te'n prendràs un parell per dormir?

—Ja veurem... No et preocupis més, vols?

—Bona nit, amor meu...

La conversa bilateral amb la porta havia finit. Se n'aniria a dormir, també. Un dia força estrany. Primer, el comiat. I després, la megadiscussió familiar. La sogra, la maleïda sogra dels pebrots. No entenia com no l'havia empès pel balcó, amb cadira de rodes i tot.

Vint-i-nou anys de casats i aquella vella decrepita encara els amargava la vida conjugal. I, en breu, en compliria noranta, la mòmia. Algun dia hauria d'obrir pas als joves; com havia hagut de fer ell a la fàbrica.

L'endemà l'Esteve va despertar-se, com cada dia, a un quart de sis. Massa anys esclavitzat a la campana del despertador. També com de costum, la senyora Gertrudis roncava com una lleona acabada d'operar de carnots. Aniria a veure la Neus, vejam com havia passat la nit, tota sola. La porta estava tancada per dins. Que dormi, pensà l'Esteve.

Tot seguit va afaitar-se, va prendre's un cafè amb llet per esmorzar i sortí a comprar-se el diari. Fou el primer client del quiosc. En un banc del parc de davant de casa, va asseure's i llegí els successos, l'editorial, els esports, la cartellera i les cartes del lector; fins i tot, s'empassà el zodíac, els números de la sort i les necrològiques. Consultà el seu rellotge de butxaca: les nou. La Neus es devia haver llevat; i la sogra, també.

Després de buidar la bústia, va pujar els dos pisos que el separaven de la seva inestimable família. En obrir, cap veu no li desitjà un bon dia. Només els grinyols provinents de la cadira oxidada —com ella— de la sogra impregnaven de vida la llar.

—La seva filla ja s'ha llevat?

—No ho sé... Comprova-ho tu mateix, no se't cauran els anells...

Tustà a la porta, un altre cop. Neus? Nena, obre... Un minut. Dos. Cinc. L'Esteve, sense esperar-se ni un segon més, rebentà la porta en mil estelles, emprant la seva espatlla com ariet. Olor a florit. Va aixecar la persiana. La Neus encara era al llit. Vestida i amb el flascó de píndoles tranquil·litzadores en una mà; buit. A la tauleta de nit, una ampolla amb un dit d'Aigua del Carme. Se li marcava un rictus de santa a la cara.

La senyora Gertrudis perdia el seny per moments. No tenia cap dret a retreure-li ho. Se'n sentia culpable. La Neus estava molt delicada, hauria d'haver-ne tingut molta més cura. Condemnada de per vida al viacrucis de píndoles, xarops i fórmules d'herbes miraculoses. Vés en compte, que un dia t'equivocaràs de pastilla i... No pots prendre

alcohol, que t'ho ha dit la naturòpata... El malson de l'Esteve era que la seva dona morís abans que la senyora Gertrudis. Aquella harpia motoritzada semblava eterna, com la malastruga; com la seva feina a la fàbrica.

Pactaren una treva fins després de l'enterrament. No es van dirigir la paraula. No van consolar-se. No ploraren plegats. Un sepeli d'allò més íntim. Ells dos i una cosina monja que la feien de missionera a Bagdad. Va acceptar, després d'un llarg estira i arronsa, que l'enterressin al nínxol familiar que, més tard o més d'hora, acolliria la mortalla de la sogra.

A mitja tarda van arribar a casa. Van recloure's a les respectives habitacions. Cap paraula; cap comentari; cap retret; cap esborrany de brega. L'Esteve no podia conciliar el son, de cap de les maneres. S'entretingué fullejant el periòdic. Amb l'enrenou de la cerimònia fúnebre encara no l'havia pogut llegir. Plana rere plana, fins als classificats. Calia que trobés feina, ben aviat. Si no cometria una bogeria, com la seva Neus. Amb el llapis a l'orella, repassà tots els anuncis. Treballaria del que fos per tal de començar de zero; una nova vida, sense la seva dona; i, si podia ser, sense la sogra. De moment, no hi havia cap vacant per a ell. No es donava per vençut, ni de bon tros.

Continuà llegint, mig d'esma, i els seus ulls van divagar una estoneta a l'apartat de Compravenda. Per què no, rumià? Se'ls va mirar amb deteniment. Cotxes, equips de música, ordinadors, bicis de muntanya, llaüts. Tothom venia, és clar. Però la gràcia estava en comprar a bon preu i que no et donessin gat per llebre. Avorrit, tafanejà les Compres. Potser podia desprendre's de l'herència de la Neus —quatre trastos mal endreçats embolicats amb un pam de teranyines— i guanyar la primera pela. Perquè la indemnització corresponent a la jubilació anticipada no duraria gaire i l'atur era infrahumà. S'hi negava, que carai!, a sobreviure com un indigent la resta dels seus dies. I, a més, havia de comptar

amb la senyora Gertrudis. Una càrrega que malmetria, sens dubte, la seva precària economia.

Se li tancaven les parpelles quan va adonar-se de l'anunci. Emmarcat de vermell, a la secció de Compres, textualment, s'hi llegia:

COMPRO SOGRES

El cor, saltimbanqui desbocat, se li precipitava per la gola. Hi havia algú que es dedicava a comprar sogres, àvies impertinents —amb cadira de roda o no—, iaies a punt de momificar-se, fetilleres que es rentaven la cara amb formol; com la senyora Gertrudis, la cunyada psicòpata d'Ironside. S'adormí abraçat a aquella plana del diari.

A quarts de vuit, va trucar al número de la ressenya. Una noia, de veu agradabilíssima que verbalitzava amb accent indefinit, li facilità dia i hora per a una entrevista. Aquella mateixa tarda hi podia anar, si volia. I tant que hi aniria es digué, entusiasmat, l'Esteve. No cal que porti la mercaderia; amb una fotografia de carnet n'hi ha més que prou.

Alguna n'hi havia d'haver, en algun lloc... Va remenar el calaix dels records de la Neus, davant la mirada atònita de la sogra, que l'observava des del llindar. Continuaven sense parlar-se. Renegava, la senyora Gertrudis. Ell, en canvi, no podia aguantar-se ni el riure. En va trobar una. Havia sortit afavorida i tot, la mala pècora... Seguidament, es guardà la foto a la butxaca de l'americana, va recollir-ne l'escampall i se n'anà, sense dir ni ase ni bèstia. Un cop al carrer, s'imaginava la sogra al balcó, que l'escodrinyava, que el criticava, que l'odiava, que li llançava capellans perquè estava convençuda que se n'anava a veure una donota... Va aturar el primer taxi en direcció a la Gran Via.

L'oficina era als afores, en un polígon de la Zona Franca. Va haver d'abonar 12€ —més la propina de rigor— del trajecte. No hi donà importància. Cap ni una. Només pensava en el guany de la transacció comercial. Mira, potser en trauré 1.000 €...

Una secretària —l'Esteve deduí que era la mateixa que l'havia atès per telèfon hores abans— va acompanyar-lo fins a una saleta. Assegut en una cadira *kitsch*, els cartells publicitaris que adornaven les quatre parets li parlaven en el seu idioma:

VEN-TE LA SOGRA, NO VEUS QUE SOBRA?

DIGUES NO A LA MARE POLÍTICA. FORA LA NEOLÍTICA!

DE MARE NOMÉS N'HI HA UNA. NO ACCEPTIS IMITACIONS

Després de llegir l'últim rètol, va treure la fotografia de la senyora Gertrudis i corroborà que aquelles cites li eren del tot escaiets. Se la vendria, es jurà.

Tornà, al cap d'un quart, la recepcionista i va pregar-li que la seguís. Dues portes més enllà va trucar. Un home d'uns trenta-i-pocs, però amb el cabell emblanquit, li va demanar que s'acomodés en una de les butaques postvanguardistes que envoltaven l'escriptori. Abans de seure el saludà, amb un sacseig efusiu, amb la mà. Tot seguit, oferí a l'Esteve una cigarreta amb filtre, *light* i mentolada. No, gràcies. Bé, anem per feina, doncs.

No li podia mencionar ni el seu nom ni l'empresa que representava. Raons de seguretat, li argumentà.

—Miri —prengué la iniciativa l'home dels cabells canosos—, ens dediquem a la compravenda de sogres, com vostè ja sap. Ens distingim pel preu, més que just, que paguem: el més alt del mercat. Que troba algú que li pagui més, nosaltres li pugem l'oferta un 10%. Què me'n diu? —li preguntà amb un deix mig-mig de portuguès i italià, encara que també podria ser andalús.

—I què en fan, d'elles?

—Les tornem a vendre, naturalment. En això consisteix el nostre negoci. Comprem barat i venem car. Com qualsevol altra firma comercial.

L'Esteve no acabava de compilar-ho del tot. Vejam, com algú podia voler la sogra d'un altre? No fotem, això és de frenopàtic...

—No s'estranyi tant, senyor Sistachs. Li puc ben jurar que és la cosa més normal del món.

—Vol dir...? No puc imaginar-me pas ningú que vulgui la meva sogra, l'hi asseguro. I a sobre, pagant... No m'entra a la closca, de debò.

—Això és perquè vostè no coneix el mercat. La inflació. El PIB. La conjuntura. L'euro. Segur que no sap quants clients tenim...

—No sabria dir-li...

—Mil —informà l'home de negocis.

—A l'any? —va preguntar l'Esteve, poc receptiu en aquells afers de sogres amunt i avall.

—Al dia, benvolgut senyor Sistachs!

—Però, escolti'm, vejam una cosa... Vol dir que hi ha tanta gent que busca una sogra?

—I tant, on va a parar... A més, també ha de tenir en compte que exportem i importem. No coneixem límits ni fronteres: totes les races, totes les cultures, totes les religions; en definitiva: sogres de tot el mapamundi.

Ho considerava inaudit, de veritat. Si ho havia entès bé, la senyora Gertrudis podia anar a petar a Andorra!

—I qui podria estar interessat en la meva sogra —amb la por al cos s'atreví a plantejar l'Esteve.

—Quants anys té la senyora?

—89...

—Ui, aquestes van buscadíssimes. Me les treuen de les mans, escolti. Sàpiga que hi ha moltes persones al món, moltes més de les que es pugui arribar a imaginar, que han perdut, per desgràcies de la vida, la mare i cerquen, a la desesperada, una substituta, una segona mare; una sogra, en una paraula.

—Vol dir...?

—A grapats. No m'hi durarà ni un dia, miri el que li dic... Per cert, ens ha dut alguna fotografia recent?

—Sí, una. Tingui... —la hi atansà l'Esteve.

—Encara fa el seu goig, oi?

—Home, si vostè ho diu...

—I, digui'm, senyor Sistachs... És molt rondinaire?

Ara és quan me la fot, pensà l'Esteve.

—Una mica... A vegades... s'emprenya... Però re, li passa de seguida, sap...?

—Perfecte! Immillorable! *Estupendo!* El felicito, de debò, senyor Sistachs. Farem un bon negoci vostè i jo...

—Sí...?

—Miri, aquest matí mateix ens ha arribat, per correu electrònic, una comanda. Un iranià, afincat a Munic, està com boig per adquirir una sogra occidental, blanca, d'entre 75 i cent anys i que xerri pel descosits. Se n'adona? La seva és la idònia. No en parlem més... Quant en vol?

—Miri, és que hi ha un altre problema... —tallà la signatura del xec, amb un rampell de timidesa, l'Esteve.

—Quin? No voldrà fer-se'n enrere, ara?

—No, no és això, no.... És que la meva sogra està... com dir-ho... incapacitada. Depèn d'una cadira de rodes, sap?

—Cap problema, home, cap ni un!

—Com diu?

—Doncs que l'iranià aquest que li dic resulta que és veterinari. Ja em dirà vostè on hi ha el problema... Però tornem als negocis: quant, sisplau?

—No sé què dir-li... la veritat...

—Miri, li seré franc, senyor Sistachs... Vostè em cau bé, si em permet que li digui. Tenia previst oferir-li un preu estàndard, però en aquest cas faré una excepció i pujaré un 25%: 15.000 €.

—Perdoni, ha dit...?

—16.000 €. Ni un cèntim més —va confirmar el representant comercial alhora que hi estampava *Per Poder*.

Un càlcul rere un altre. Anava de bòlit. Amb aquells diners i els que tragués de la venda del pis podria anar-se'n a viure a la muntanya; o muntar un negoci, un estanc, per exemple; o tornar-se a casar amb una noieta que el mimés tothora. Podria fer el que li rotés.

—Què? Què me'n diu, mestre?

—Quan diu que la hi he de portar?

—Vostè no es preocupi per això. L'anirem a buscar nosaltres. No cal que pateixi gens ni mica. Doni'm l'adreça, si és tan amable...

Mentre caminava amunt i avall pel passadís de casa seva, semblava que les parets li escopissin l'estucat a cada passa. Ho passaria força malament, n'era conscient. S'havia avesat a compartir les penes amb aquelles dues velles. Enyorava les dissertacions, els insults, els cops de porta. Marxaria l'endemà.

Després d'enllestir la maleta —quatre draps esgrogueïts, un vestit carrincló i dues corbates de dol—, l'Esteve sopà un arròs bullit amb dues pastilles d'Avecrem, una truita a la francesa —de dos ous, per fi s'ho podia permetre— i una poma Golden trinxada pel ratllador. Tot seguit, s'estirà al sofà —abans de tres places, ara tan sols d'una— i va zappinguejar fins que va lliurar-se a un son pintat de carabassa on la banda sonora era el seu clàssic ronc del vespre. Al cap d'una horeta llarga, sobresaltat, s'aixecà d'un bot, va caure de genollons i va escoltar, entre acollonit i purgat, el succés d'últimíssima hora que narrava el presentador del Telenotícies Nit:

Bona nit, aquest vespre, membres del cos especial dels Mossos d'Esquadra encarregat dels delictes sexuals han desactivat una xarxa de prostitució de la tercera edat. La banda, que actuava a diferents ciutats del Principat, com Barcelona, Badalona, L'Hospitalet i Puigcerdà, estava liderada pel súbdit belga, amb passaport serbi, René Scifo-Ceulemans, conegut amb el sobrenom de monsieur Bordell, detingut fa escassament dues hores, en companyia de la seva col·laboradora habitual, la qual es feia passar per la seva secretària. El setge policial, encetat l'estiu passat, ha conclòs satisfactòriament aquesta nit en un polígon de la Zona Franca, on els mafiosos de sexe hi havien instal·lat la seva base d'operacions. Malgrat tot...

Què estava dient aquest desgraciat de pa sucat amb oli? No, no podia ser, de cap de les maneres, home! Ja ho entenia, era una pel·lícula de terror d'aquestes que fan de matinada... Va pitjar els botons del comandament a distància. El 3. El canal era el correcte. A la pantalla, a dalt a la dreta, s'hi apreciava, clarament i sense dubte possible, una fotografia del cap de la banda, el tal René. Era ell, l'home de pèl blanquinós que li havia signat, hores abans, un taló per valor de 16.000 €. Se n'havia refiat com un nadó al mugró de sa mare. I li havia sortir fatal; pitjor, impossible. La seva Neus no l'hi perdonaria mai, ni estant morta.

Aquella nit, emperò, no pogué aclucar l'ull. Fins i tot va estar temptat de provar les pastilles de la Neus, però hi desistí, de primeres. Encara pensava viure molts anys. Disposava de tot el temps del món per recuperar les hores de son. A més, potser havia fet un favor a la seva sogra: almenys ara devia gaudir, una miqueta més, dels plaers de l'engonal.

S'estava pixant.

Després d'una lleugera espolsada, va dirigir-se a la cuina. Aigua fresca. Un got ple fins a dalt. Se l'hi esmunyí d'entre els dits. No, no podia ser. Davant seu. Era ella. A la porta de la cuina. Semblava molt més jove i tot. Pàl·lida; blavosa; transparent. Dansava descalça, despentinada i sense maquillar.

—Neus...?

Una ombra silenciosa.

—Neus...?

—Ja t'he sentit a la primera, Estevet. Que no veus que m'estava fent la misteriosa, galifardeu meu?

—Ho sento, vida. Perdona'm, pel que més vulguis... Ja saps que no li volia cap mal a ta mare. T'ho juro, pels fills que mai no hem tingut...

—Calla, tros de ruc! Que ets més *burro* que fet per encàrrec!

—Però, Neus, on has après aquestes grolleries de peixatera?

—Que callis, et dic!

—Però, dona...

—Ni dona ni hòsties en escabetx! Ase, més que ase!

—Però, nena, què et passa, què...

—Que què has fet, preguntes, bandararra?

—Per què has vingut, estimada?

—Per dir-te que ets *burro*, nen, però *burro* de tirar! Si t'haguessis fet una mica el ronsa, n'hauries tret, com a mínim, 18.000 €, borinot de pessebre!!

FI